

۹۱ / ۱۱ / ۲۸

جلسه ۶۵

صحیح و اعم

شنبه

سال سوم

صحیح و اعم (۲)

سنت اصولیون در بحث صحیح و اعم:

۱. تفکیک بحث صحیح و اعم در الفاظ عبادات و الفاظ معاملات

۲. تقدم بحث عبادات بر معاملات

طرح بحث صحیح و اعم در الفاظ شرعی و الفاظ عرفی متفاوت است

۱. طرح بحث صحیح و اعم در الفاظ شرعی :

معنایی را که شارع تصور کرده «معنایی است که غرض شارع را تأمین می کند» (صحیح) و یا «اعم از آن» است

۲. طرح بحث صحیح و اعم در الفاظ عرفی:

واضع لغت معنایی را تصور کرده است و لفظ را برای آن قرار داده است، حال آیا آن معنا همان است که غرض عرف را تأمین می کند یا نه

تفکیک بین «موضوع له الفاظ» و «مطلوب شارع»

تردیدی نیست که آنچه شارع از ما می خواهد، نماز صحیح است

اما بحث در آن است که موضوع له نماز آیا نماز صحیح است یا اعم از نماز صحیح و نماز فاسد

مقدمه چهارم : صورت مسأله چیست؟

نظر مرحوم آخوند :

موضوع بحث : آیا الفاظ عبادات، اسم هستند برای عبادات صحیحه و یا برای اعم از صحیح و فاسد؟

نظر حضرت امام:

موضوع بحث : اصل در استعمال شارع چیست؟

نظر مشهور: آیا الفاظ عبادات برای عبادات صحیحه وضع شده یا برای اعم از صحیحه و غیر صحیحه

طبق این نظر سه مورد از بحث خارج می شوند:

۱. الفاظی که به سبب کثرت استعمال اختصاص به یک معنی یافته اند

۲. الفاظی که در کلام شارع مجازاً استعمال شده اند، از دایره بحث خارج می باشند

۳. الفاظ طبق مبنای باقلانی در حقیقت شرعیه

مبنای مرحوم آخوند: آیا الفاظ عبادات، اسامی هستند برای صحیحه و یا برای اعم

طبق این نظر دو مورد از بحث خارج می شوند:

۱. الفاظ مجازی

۲. هم چنین اگر به مبنای باقلانی قائل شدیم هم صحیح شرعی نمی تواند مسمای حقیقت لغوی باشد.

مبنای ما: اصل در استعمال شارع چیست؟

طبق این تعبیر همه مبانی داخل در بحث می شوند

کلام
حضرت
امام

وضعیت اقوال در بحث صحیح و اعم

نظریه های موجود در حقیقت شرعیه

مبنای حضرت امام	مبنای مرحوم آخوند (عنوان بحث = اسامی)	مبنای مرحوم حائری (عنوان بحث = موضوع له)	قبل از اسلام	بعد از اسلام	قول
محل بحث است	نظر امام: محل بحث نیست ما می گوئیم : محل بحث است	نظر امام: محل بحث نیست ما می گوئیم : محل بحث است	در معنای دعا	به معنای دعا	۱
محل بحث است	محل بحث است	محل بحث است	به معنای نماز	به معنای نماز	۲
محل بحث است	محل بحث است	محل بحث است	به معنای نماز به وضع تعیینی	به معنای دعا	۳
محل بحث است	محل بحث است	محل بحث نیست	به معنای نماز به وضع تعیینی	به معنای دعا	۴
محل بحث است	محل بحث نیست	محل بحث نیست	استعمال مجازی در معنای نماز در زمان پیامبر + حقیقت متشرعیه	به معنای دعا	۵

بحث در این است که اصل در الفاظی که شارع آنها را استعمال کرده چیست؟

آیا:

ابتداءً شارع بین معنای لغوی و معنای صحیح علاقه ای را لحاظ کرده و قرینه ای را بر این استعمال مجازی

قرار داده و در مرحله بعد بین معنای صحیح و معنای اعم علاقه ای دیگر را لحاظ کرده و قرینه دومی را

قرار داده است؟

یا امر بالعکس است؟

مرحوم

آخوند

ثمره آن است که:

اگر قرینه دوم نبود، حمل می شود بر معنایی که بین آن و معنای لغوی علاقه وجود دارد

این تصویر تنها در صورتی صحیح است که :

بدانیم شارع علاقه ها را به این نحوه اعتبار کرده است

و بنای شارع در محاوراتش آن است که اگر قرینه دوّمی را نیاورد، همان معنایی را اراده کند که در مرحله

اوّل بین آن و معنای لغوی **علاقه** ای را اعتبار کرده بود

به گونه ای که همین عدم قرینه دوّم، قرینه ای باشد بر اراده معنای مجازی اوّل

مرحوم
آخوند (۲)

لکن احراز چنین اصلی در استعمالات شارع، ممکن نیست

